

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТЛОВИХ ПРОГРАМ ТА РІШЕНЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Перечинська міська територіальна громада
Закарпатська область

Зміст

Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Перелік НПА, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО.....	5
Основні терміни та поняття.....	6
Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують житлових умов.....	8
Національні житлові програми, які реалізуються в Перечинській МТГ.....	10
Місцеві житлові програми Перечинській МТГ, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО.....	12
Інформаційна доступність.....	15
Висновки.....	15
Рекомендації.....	16

Вступ

Конституція України є основою правового регулювання житлового права в Україні. Саме у ст. 47 Конституції України закріплене право на житло кожного громадянина країни. Держава створює умови, за яких кожен громадянин може його будувати, купувати або орендувати. Людям, які потребують соціального захисту, влада на рівні держави та місцевого самоврядування надає житло безоплатно або за доступну плату, встановлену законом.

Внаслідок повномасштабної війни Російської Федерації проти України мільйони українців були вимушені покинути свої домівки та переїхати у більш безпечні регіони країни. Вони стали внутрішньо переміщеними особами. Проблема ж забезпечення ВПО житлом набуває дедалі гострішого характеру — як для держави, так і для громад, які їх приймають.

Команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізейшен Суппорт Сервісез”» у межах проекту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, проводить дослідження місцевих і національних політик у сфері житлових проблем ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни.

Органи державної та місцевої влади реалізують різні програми підтримки ВПО, які втратили житло та були змушені переїхати в інші населені пункти. Частина таких програм підтримки існувала до 24 лютого 2022 року, а деякі почали втілюватися лише після повномасштабного вторгнення. У проекті Плану відновлення України, презентованому у липні 2022-го, наявні довгострокові перспективи підтримки населення в умовах воєнного стану та після його припинення.

Скорочення надходжень до державного та місцевих бюджетів, непередбачувані наслідки та строки завершення війни створюють негативний вплив на розроблення та ухвалення довгострокових рішень у житловому секторі.

За прогнозами міжнародних інституцій, що довше триватиме війна, то більше населення країни потраплятиме у вразливе становище, а ресурси, які дозволяли б людям протриматися без сторонньої допомоги, будуть вичерпуватися. Саме тому важливо визначити реальну потребу ВПО у житлових програмах і програмах підтримки реалізації житлових прав (компенсація оренди, комунальних послуг тощо), а також забезпечити їхню доступність.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Проведення аналізу житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, з метою розроблення рекомендацій, спрямованих на вдосконалення довгострокових житлових рішень на користь ВПО під час формування локальної житлової політики.

Об'єкт дослідження

Перешкоди в доступі ВПО до житлових програм, які діють у цільових громадах, зокрема з урахуванням забезпечення постійним та соціальним житлом.

Предмет дослідження

1. Національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
2. Чинні місцеві цільові програми, інші місцеві нормативно-правові акти (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
3. Інші житлові програми та рішення для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати:
 - національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах;
 - місцеві цільові програми та рішення, інші локальні НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО;
 - житлові програми для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
2. Зібрати дані про кількість ВПО, які потребують покращення житлових умов у цільових громадах, з урахуванням демографічних характеристик та потреб у покращенні житлових умов.

3. Розробити звіт про результати аналізу чинних житлових програм для ВПО у цільових громадах.
4. Розробити рекомендації та план адвокації необхідних змін для кожної цільової громади.
5. Провести презентацію дослідження у формі заходу, спрямованого на адвокацію запропонованих змін за участі зацікавлених сторін.

Географія дослідження: об'єднані територіальні громади України.

Період проведення дослідження: вересень — грудень 2024 року.

Методи та інструменти дослідження

- Експертна оцінка місцевих цільових програм та інших НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямованих на забезпечення житлом ВПО.
- Експертна оцінка доступу до національних житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах.
- Експертна оцінка житлових програм для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
- Аналіз офіційних сайтів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо доступності інформації про чинні житлові програми для ВПО.

Джерела інформації

1. Сайти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування територіальних громад.
2. Офіційні відповіді на запити згідно з вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації».
3. Статистична інформація щодо кількості ВПО, які потребують покращення житлових умов.
4. Місцеві НПА (положення, програми, рішення, розпорядження, плани заходів тощо).
5. Звіти про виконання житлових програм.

Перелік нормативно-правових актів, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО

- Конституція України.
- Цивільний кодекс України.
- Житловий кодекс України 1983 року.
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
- Закон України «Про житловий фонд соціального призначення».
- Постанова КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).
- Постанова Ради Міністрів УРСР і Укрпрофспілки «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» (від 11.12.1984 № 470).
- Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та операційний план заходів з її реалізації у 2023–2025 роках (затверджені Розпорядженням КМУ від 07.04.2023 № 312).
- Порядок надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом (затверджений Постановою КМУ від 10.10.2018 № 819) — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ від 02.08.2022 № 856 (доступне іпотечне кредитування «ЄОселя»).
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам» (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451) — за рахунок коштів гранту, наданого KfW.
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об’єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980) — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (від 18.04.2018 № 280).

- Постанова КМУ «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат на тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» (від 19.03.2022 № 333).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (від 04.10.2017 № 769).
- Локальні НПА (комплексні програми, рішення сесії місцевих рад, порядки виконавчих комітетів місцевих рад тощо).

Основні терміни та поняття

Внутрішньо переміщена особа в українському законодавстві — це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання внаслідок чи для уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Відповідно до п. 6 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВПО має право на створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання.

Основою правового регулювання житлових прав в Україні є Конституція України, яка в ст. 47 закріплює загальне право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Людям, які потребують соціального захисту, держава та органи місцевого самоврядування надають житло безоплатно або за доступну плату відповідно до закону. Нікого не можна примусово позбавити житла, виключно на підставі закону за рішенням суду.

Відповідно до Закону України «Про житловий фонд соціального призначення», **житловий фонд соціального призначення** — це сукупність

соціального житла, що надається громадянам України, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Окремі аспекти цього поняття висвітлені в постанові КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).

Дещо інший підхід викладено в Житловому кодексі України. Так, п. 5 ч. 2 ст. 4 зараховує до житлового фонду соціального призначення квартири в багатоквартирних житлових будинках, садибні (одноквартирні) житлові будинки, а також житлові приміщення в інших будівлях усіх форм власності, що надаються людям, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Тобто не обмежує житловий фонд лише комунальною формою власності.

Питання, пов'язані з розміщенням ВПО у місцях тимчасового проживання, зокрема з дотриманням вимог, передбачених Постановою КМУ «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 01.09.2023 № 930), а також з наданням соціальних послуг у громаді (притулок, підтримане проживання, стаціонарний догляд, паліативний догляд тощо) *це дослідження не охоплює.*

Аналіз результатів дослідження

Перечинська міська територіальна громада розташована в Ужгородському районі Закарпатської області. До складу громади входить 1 місто — Перечин (адміністративний центр) та 4 села. Площа громади — 31.713 км², кількість населення — 12 500 людей.

Територіальні громади не є чимось одноманітним, зокрема Перечинська громада, яка знаходиться в гірській місцевості. Географічні особливості, зокрема гори та важкодоступність деяких територій, створюють специфічні умови для розвитку громади. Це впливає на інфраструктурне забезпечення, доступ до соціальних послуг, а також на розвиток підприємництва та туризму. Перечинська громада має унікальні потреби, пов'язані з транспортною доступністю, енергозабезпеченням та охороною навколишнього середовища, що потребує спеціального підходу до планування та управління.

Згідно з відкритими джерелами, визначити вартість оренди житла в межах Перечинської міської територіальної громади наразі неможливо. Це унеможливує проведення аналізу співвідношення середньої заробітної плати до витрат на оренду житла.

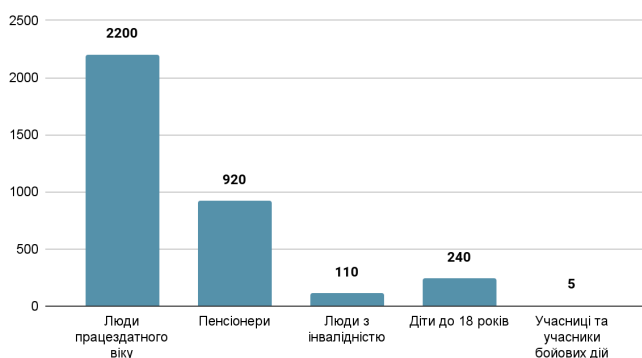
Загальна інформація про кількість ВПО у громаді, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов

Щоб отримати статистичні дані про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов у Перечинській МТГ, було надіслано відповідні інформаційні запити.

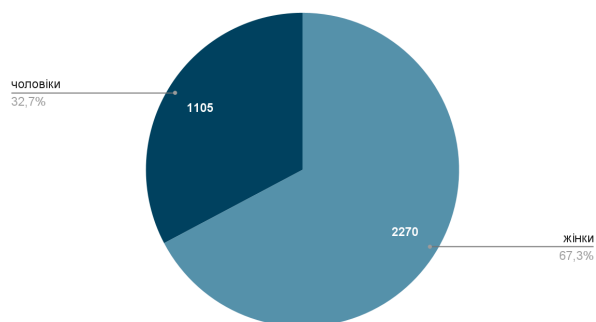
Станом на 27.11.2024 на території всіх населених пунктів Перечинської територіальної громади зареєстровані **4719 ВПО (860 сімей)**. До початку повномасштабного вторгнення **35 внутрішньо переміщених осіб** мешкало на території громади. Це свідчить про те, що внутрішньо переміщені особи обирають Перечинську територіальну громаду для життя.

Категорії	Кількість
Зареєстровані ВПО (всього)	4719
Зареєстровані ВПО з 2022 року	4684
Сім'ї ВПО	860
Жінки	2270
Чоловіки	1105
Люди працездатного віку	2200
Пенсіонери	920
Люди з інвалідністю	110
Діти до 18 років	240
Учасниці та учасники бойових дій	5

Розподіл за соціальним статусом

Розподіл за статтю

На території Перечинської територіальної громади створено **фонд житла для тимчасового проживання** внутрішньо переміщених осіб

(постанови КМУ від 29 квітня 2022 року №495, рішенням виконавчого комітету Перечинської міської ради від 07.04.2023 року №71 (зі змінами). Наразі на обліку перебувають **58 осіб**, які потребують надання житлового приміщення. Це лише **1,23% загальної кількості переселенців**, які проживають у територіальній громаді. Багато людей можуть не знати про існування житлового фонду або про процедуру постановки на облік, що свідчить про недостатню обізнаність. Додатково, недовіра до системи через обмежену кількість доступного житла чи високий попит може стримувати переселенців від реєстрації. Також суб'єктивні причини, як-от перевага самостійного пошуку житла чи оренди, відіграють свою роль. Крім того, переселенці можуть не розглядати житло, запропоноване у фонді, через його віддаленість від роботи, школи або інших важливих об'єктів. Для збільшення кількості осіб, які стають на облік, необхідно посилити інформаційну кампанію, спростити процедуру реєстрації та враховувати реальні потреби переселенців при розподілі житла.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19 березня 2022 року №333, **20 власників житлових приміщень** щомісяця звертаються із заявою особи, яка розмістила внутрішньо переміщених осіб, для отримання компенсації витрат за програмою «Прихисток». Зведена інформація передається до обласного управління Закарпатської обласної військової адміністрації.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2023 року №930, на базі гуртожитку Перечинського професійного ліцею, розташованого за адресою: Ужгородський район, село Сімер, вул. Будівельників, буд. 8, створено місце для *тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб*. Наразі в закладі проживають **78 внутрішньо переміщених осіб**.

Створення місця для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на базі гуртожитку є важливим кроком у підтримці переселенців у Перечинській територіальній громаді. Завдяки цій ініціативі вдалося забезпечити житлом **1,65% внутрішньо переміщених осіб**, які проживають у громаді.

Рішенням виконавчого комітету від 02.11.2023 року №223 у Перечинській громаді створено Раду з питань внутрішньо переміщених осіб. Засідання Ради проводяться не рідше одного разу на квартал.

Національні житлові програми, які реалізуються у Перечинській МТГ

Для оцінки доступності національних житлових програм, які реалізуються у Перечинській територіальній громаді, а також для аналізу місцевих цільових програм та інших НПА, спрямованих на забезпечення житлом ВПО, відповідальним виконавцям цих програм були направлені запити.

Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» (далі — *Держмолодьжитло*) є виконавцем низки державних та регіональних програм, мета яких — забезпечення житлом ВПО. Такі програми реалізуються відповідно до:

1. Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980).
2. Порядку пільгового іпотечного кредитування внутрішньо переміщених осіб за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW) (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451). Фінансування відбувається за рахунок грантових коштів Уряду Федеративної Республіки Німеччини через KfW.

Діють вісім місцевих житлових програм (шість обласних — у Вінницькій, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Миколаївській, Одеській областях; дві міські — у Тернополі та Харкові), затверджені органами місцевого самоврядування. Передбачене забезпечення житлом ВПО шляхом надання пільгового кредиту або бюджетної підтримки.

Кількість зареєстрованих заяв від ВПО в усій Україні щодо участі у житлових програмах з 2021 року:

- Порядок № 980: 2021 рік — 9051; 2022 рік — 9117; 2023 рік — 9185; 2024 рік (на 01.10.2024 рік) — 9243.
- Порядок № 451: 2021 рік — 22 286; 2022 рік — 30 505; 2023 рік — 35 244; 2024 (на 01.10.2024 рік) — 35726.

Надходження заявок на участь у програмі в межах Порядку № 980 залишається стабільними, з незначним, але постійним збільшенням щороку. Це свідчить про те, що програма актуальна, але її популярність зростає дуже повільно. Причиною такої ситуації можуть бути певні обмеження чи умови, які не сприяють значному зростанню кількості заявок. Надходження заявок на

участь у програмі в межах Порядку № 451 зростає значно динамічніше. Така популярність серед ВПО може бути спричинена більш привабливими умовами або доступнішими критеріями відбору. Бачимо, що ВПО схиляються до участі у програмі в межах Порядку № 451, що може сигналізувати про необхідність перегляду умов Порядку № 980 або створення нових ініціатив, які відповідали б потребам цієї групи населення.

Кількість ВПО в Закарпатській області, що скористалися житловими програмами (надано кредитів) та обсяги фінансування за період з 2021 року:

Документ	2021		2022		2023		2024 (станом на 01.10.2024 року)		Разом	
	кіль- ть	млн грн	кіль- ть	млн грн	кіль- ть	млн грн	кіль- ть	млн грн	кіль- ть	млн грн
Порядок № 980					1	1,0			1	1,0
Порядок № 451	3	2,8	3	3,8			1	1,1	7	7,7

Держмолодьжитло надало лише узагальнені дані в області, у розрізі громад інформація відсутня, що створює перешкоди для аналізу реалізації програми у кожній громаді окремо.

ПрАТ «Українська фінансова житлова компанія» (далі — **ПрАТ «Укрфінжитло»**) утворено для розвитку іпотечного кредитування, зокрема забезпечення громадян України житлом. 100% акцій ПрАТ «Укрфінжитло» належить державі в особі Міністерства економіки України. Зокрема, ПрАТ «Укрфінжитло» є виконавцем державної Програми іпотечного кредитування «ЄОселя», що реалізується відповідно до [Постанови КМУ](#) «Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством “Українська фінансова житлова компанія” доступного іпотечного кредитування громадян України» (від 02.08.2022 № 856). Цією Програмою можуть скористатися ВПО.

За інформацією, наданою ПрАТ «Укрфінжитло», станом на 12.06.2024 в Закарпатській області видано 4 кредити. Сума виданих кредитів у 2023 році — 2 000 000,00 грн, у 2024-му — 4 000 000,00 грн. Загалом в Україні обсяг фінансування цієї Програми у 2023 році становив 8 849 000 000,00 грн (5855 кредитів). Обсяг фінансування у 2024-му, відповідно до фінансового плану,

становить 19 200 000 000,00 грн. Обсяг фінансування Програми «ЄОселя» не розподіляється за громадами.

За інформацією, розміщеною на [офіційному сайті](#) ПрАТ «Укрфінжитло», відсоток ВПО у розрізі клієнтів — позичальників в Україні, які скористалися даною житловою кредитною Програмою, з 2022 року та станом на червень 2024-го становить **1,8% загальної кількості**.

Загальна кількість поданих заяв від ВПО через мобільний додаток порталу «Дія» в Україні з 01.08.2023 — 15 856. Але ВПО майже не користувалися даною Програмою. Це може свідчити про те, що вони не розглядають Програму як таку, що вирішить їхню житлову потребу. Серед причин такої ситуації — обмежені фінансові ресурси ВПО, підвищені ризиками та відповідальність з отриманням кредиту, значна сума першого внеску.

У ПрАТ «Укрфінжитло» інформація щодо кількості заяв та виданих кредитів в розрізі громад відсутня, що створює перешкоди для аналізу реалізації Програми у кожній громаді.

На виконання **Постанови КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб»** (від 19.03.2022 № 333) у Перечинській тергромаді діє Програма компенсації оренди житла, житлово-комунальних послуг («Прихисток»). **20 власників житлових приміщень** щомісяця звертаються із заявою особи, яка розмістила внутрішньо переміщених осіб.

Програма «Прихисток» ефективно сприяє забезпеченню переселенців житлом у Перечинській громаді та водночас підтримує власників житлових приміщень, компенсуючи їхні витрати. Це важливий приклад співпраці громади, держави та громадян для подолання наслідків вимушеного переміщення населення.

Місцеві житлові програми Перечинської МТГ, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО

Для оцінки доступності національних житлових програм, які реалізуються у Перечинській територіальній громаді, а також для аналізу місцевих цільових програм та інших НПА, спрямованих на забезпечення житлом ВПО, відповідальним виконавцям цих програм були направлені запити.

Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023–2025 роки (затверджена Розпорядженням голови облдержадміністрації — начальника ОВА від 04.09.2023 № 785).

Передбачає впровадження заходів у напрямі реалізації житлових і майнових прав ВПО, працевлаштування та соціального захисту ВПО, інформаційні заходи, забезпечення освітніх, медичних, психологічних і культурних послуг. Це, зокрема, забезпечення безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності евакуйованих ВПО шляхом відшкодування підприємствам, установам, організаціям будь-яких форм власності (крім тих, які утримуються за рахунок бюджетних коштів), фізичним особам — підприємцям вартості надання послуг з безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб у зв'язку із введенням воєнного стану на території України.

Для заохочення місцевого населення до надання тимчасового прихистку ВПО у межах Програми закарпатцям, які безоплатно прихистили вимушених переселенців, надається одноразова матеріальна допомога. За розміщення з вересня 2022 року до грудня 2025-го включно двох і більше ВПО на період не менше 30 календарних днів — 4000,00 грн. За розміщення багатодітної сім'ї (три і більше дитини) та сімей, у складі яких є людина з інвалідністю (I, II групи), на період не менше 90 днів — 15 000,00 грн. Розробник програми — Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОВА.

Крім того, на території області діє Комплексна соціально-економічна програма забезпечення молоді, військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей та внутрішньо переміщених осіб житлом у Закарпатській області на 2023–2027 роки» (затверджена Розпорядженням голови облдержадміністрації — начальника обласної військової адміністрації від 30.11.2022 № 835). На жаль, кошти на реалізацію житлових прав ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни, з 01.01.2023 до 01.08.2024 у межах цієї Програми не виділялись.

Також діє Програма покращення житлових умов мешканців Закарпатської області та військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей шляхом пільгового кредитування «Власний дім» на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Закарпатської обласної ради від 01.10.2020 № 1835). Згідно з інформацією, наданою Департаментом економічного та регіонального розвитку Закарпатської ОВА, за цією Програмою у 2023 році надано один кредит сім'ї

ВПО на суму 500 000,00 грн, у 2024-му надано два кредити сім'ям ВПО на суму 800 000,00 грн. Програма має потенціал, але наразі кількість наданих кредитів надто мала. Це свідчить про недостатню ефективність Програми та її фінансування, про труднощі, з якими стикаються люди при отриманні пільгового кредитування, а також про обмежене коло людей, які можуть скористатись Програмою.

На території громади діє *Програма фінансування заходів щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, що проживають на території Перечинської міської територіальної громади на 2022-2025 роки* (затверджена рішенням сесії Перечинської міської ради за № 1085 від 11.07.2024 «Про затвердження та внесення змін до програм»).

Основною метою Програми є реалізація державної політики у сфері соціального захисту внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб та виконання органами місцевого самоврядування повноважень в умовах воєнного стану.

Очікуваними результатами від реалізації Програми є, зокрема:

- Створення матеріального резерву Перечинської міської територіальної громади для забезпечення виконання завдань Програми.
- Облаштування місць розміщення внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб.
- Забезпечення тимчасового проживання, харчування, інших життєдіяльності внутрішньо переміщених осіб у зв'язку із введенням воєн стану на території України.

Також програма має перелік закладів для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Основним завданням Програми є вирішення проблеми забезпечення умовами для тимчасового проживання ВПО та/або евакуйованих осіб у зв'язку введенням воєнного стану та облаштування місць їхнього проживання.

Програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Перечинській громаді є важливим інструментом реалізації соціальної політики в умовах воєнного стану. Завдяки комплексному підходу вона дозволяє забезпечити належні умови проживання та життєдіяльності переселенців, що є ключовим кроком у стабілізації ситуації та соціальній інтеграції цих осіб. Очікувані результати, такі як створення матеріального резерву та

облаштування місць проживання, свідчать про стратегічний підхід до вирішення викликів, пов'язаних із внутрішнім переміщенням.

Щодо запровадження нових механізмів пошуку житла, таких як використання житлового фонду за рахунок відумерлої спадщини, цей підхід залишається актуальним, проте практичних результатів поки що не дає.

Інформаційна доступність

Для аналізу доступності інформації про житлові програми у Перечинській МТГ було досліджено офіційний [сайт громади](#).

На офіційному сайті Перечинської міської ради розміщено інформацію, яка може бути корисною для ВПО. Це стосується соціального захисту, державної підтримки, контактів для отримання допомоги, а також анонсів програм чи послуг.

Є окрема вкладка «[Список громадян на квартирний облік](#)», на жаль, вона є пустою.

У розділі «[Новини](#)» міститься багато інформації, яка була б корисна для ВПО. Наприклад, що після 1 вересня Уряд продовжить виплати на проживання для ВПО, які потребують підтримки або про зміни у виплаті для ВПО у 2024 році.

На сайті також є [бюджет](#) громади з доходами та видатками до нього.

Відсутня окрема вкладка «Рада з питань ВПО», проте є [інформація](#) про те, що у 2023 році головою Ради обрали Тетяну Савченко, яка активно працює над створенням умов для інтеграції переселенців у громаду. Під час стратегічної сесії Ради було розроблено план дій на 2024-2025 роки.

На сайті Перечинської міської ради немає окремої вкладки для «ВПО».

У вкладці [ЦНАП Перелік послуг](#) відсутнє наповнення про послуги для внутрішньо переміщених осіб. Проте є інформація про взяття на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, про зняття з квартирної обліку при виконанні міської ради.

У громаді легко отримати інформацію про програми для ВПО, сайт навігаційно доступний.

Висновки

Станом на 27.11.2024 на території всіх населених пунктів Перечинської територіальної громади зареєстровані **4719 ВПО (860 сімей)**.

У Перечинській МТГ реалізується державна соціальна Програма «Прихисток» (відповідно до Постанови КМУ від 19.03.2022 № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб»). Також діє Програма фінансування заходів щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, що проживають на території Перечинської міської територіальної громади на 2022-2025 роки.

Національне житлове законодавство не відповідає сучасним викликам та потребує оновлення.

На території Перечинської територіальної громади створено **фонд житла для тимчасового проживання** внутрішньо переміщених осіб (постанови КМУ від 29 квітня 2022 року №495, рішенням виконавчого комітету Перечинської міської ради від 07.04.2023 року №71 (зі змінами).

Рішенням виконавчого комітету від 02.11.2023 року №223 у Перечинській громаді створено Раду з питань внутрішньо переміщених осіб.

У громаді легко отримати інформацію про програми для ВПО, сайт навігаційно доступний.

Рекомендації

Згідно зі ст. 47 Конституції України, громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Отже, держава повинна створити умови, за якими кожна людина буде мати змогу побудувати чи придбати житло або взяти його в кредит, орендувати.

Для покращення локальних/місцевих політик у сфері житлових прав ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни, зокрема розвитку соціального житла в Перечинській МТГ, надаємо низку рекомендацій.

На загальнонаціональному рівні:

- Напрацювати стратегію нової житлової політики на території України шляхом ухвалення нового житлового законодавства, яке відповідало б викликам сучасності та передбачало б механізми реалізації житлових прав ВПО.

- Розробити довгострокову державну програму забезпечення житлових прав ВПО у розрізі екстреного, тимчасового, постійного житла, проведення капітального і поточного ремонту, зокрема на умовах кредитування, а також фінансування для окремих соціальних категорій.
- Підвищити спроможність Рад з питань ВПО шляхом розроблення нормативно-правових актів, які б містили методичні рекомендації та правові механізми їх впливу на реалізацію і захист житлових прав ВПО.
- Збільшити фінансування місцевих бюджетів на будівництво нового житла для ВПО, реконструкцію житлового фонду, пільгове кредитування (залучення додаткового фінансування з боку міжнародних організацій, країн-донорів, грантових програм, розв'язання питання справедливого спрямування цих коштів, зокрема шляхом формування зведеної публічної інформації про потреби).
- Розробити порядок компенсації витрат ВПО на оренду житла з визначенням критеріїв та строків такої компенсації, а також залучати гранти для пільгового іпотечного кредитування ВПО.

На місцевому рівні:

1. Забезпечення житлом та ухвалення локальних НПА

- Передбачити кошти в місцевому бюджеті для формування фонду соціального житла для ВПО.
- Ініціювати інвентаризацію вільних приміщень на території громади, що можуть бути переобладнані для тимчасового та соціального житла для ВПО.
- Розробити нові механізми збільшення фонду соціального житла (викуп, переобладнання нежитлових приміщень, використання безхазяйних приміщень та відумерлої спадщини).
- Збільшити співпрацю з донорами для реконструкції або будівництва соціального та тимчасового житла для ВПО, формувати фонди вільних земельних ділянок для потенційних донорів.
- Розробити стратегію довгострокових житлових рішень для ВПО, зокрема за участю міжнародних гуманітарних організацій.
- Провести моніторинг житлових потреб ВПО для вивчення їхніх реальних потреб у житлових програмах.
- Залучати Раду з питань ВПО до процесу ухвалення рішень щодо житла, зокрема до робочих груп для розроблення порядку розподілу тимчасового житла.

- Використовувати позитивний досвід інших органів місцевої влади у реалізації рішень щодо забезпечення житлових прав ВПО.
- Розглянути можливість створення револьверного фонду для фінансування майбутніх ініціатив з розвитку фонду соціального житла, що забезпечить фінансову стійкість без потреби у додаткових коштах.
- Заохочувати забудовників та архітекторів використовувати інноваційні технології та концепції для створення ефективних і сталих житлових об'єктів.
- Звернутися до Кластера з питань житла, Кластера захисту в Україні для отримання інформації про кращі практики у сфері забезпечення житлових прав ВПО.

2. Інформаційна доступність

- Широко інформувати ВПО про вимоги та процедури участі в житлових програмах на національному і місцевому рівнях. Підвищувати рівень поінформованості про можливості отримання тимчасового та соціального житла.
- Створити розділу «ВПО» на офіційному сайті Перечинської тергромади та забезпечити максимальне наповнення інформацією щодо забезпечення прав ВПО, зокрема житлових, щодо наявних національних та локальних житлових програм. Матеріали, розміщені на сайті, мають мати зрозумілий та наочний характер з покроковим алгоритмом дій щодо реалізації конкретної послуги (постановка на квартирний облік, участь у житловій програмі, пошук житла тощо).
- Опублікувати на сайті відкриті списки людей, які потребують тимчасового житла з фонду тимчасового житла, а також наповнити вкладку «Список громадян на квартирний облік».
- Створити окремий розділ «Рада з питань ВПО», який наповнити інформацією про склад Ради, контактні дані її членів, про її діяльність та засідання.

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізаційні Сервіси»» у вересні – грудні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ «ССС»» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

КОНТАКТИ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «Благодійний фонд "Стабілізаційні Сервіси"»

НАШ САЙТ:
<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
info@radnyk.org

FACEBOOK:
[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:
[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:
[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:
[@SSS_Ukraine](https://www.x.com/SSS_Ukraine)